

Δρ. Κωνσταντίνος Δράκος
Καθηγητής
Τμήμα Λογιστικής &
Χρηματοοικονομικής
Προπαρασκευαστικό Μάθημα Ι:
Εισαγωγή σε βασικές έννοιες
οικονομικών

Τι είναι η Οικονομική Επιστήμη

- Δοθέντος ότι οι ανάγκες είναι *απεριόριστες* και οι πόροι *πεπερασμένοι*, τίθεται ζήτημα άριστης κατανομής των πόρων.
- Εναλλακτικά πόσοι πόροι χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ποιών προϊόντων και υπηρεσιών.
- Οικονομικοί Πόροι: *Γη, Κεφάλαιο, Εργατικό Δυναμικό, Ανθρώπινο Κεφάλαιο, Τεχνολογία.*

Οι βασικοί τύποι οικονομιών

- **Οικονομία Πλάνου:** κεντρικός σχεδιασμός κατανομής πόρων και απόφασης παραγωγής.
- **Οικονομία Αγοράς:** αποκεντρωμένες αποφάσεις στη βάση κινήτρων & αντικινήτρων.
- **Μεικτά συστήματα.**

Οι βασικοί λήπτες οικονομικών αποφάσεων (οικονομία της Αγοράς)

- **Δημόσιος Τομέας:** Κράτος, ΟΤΑ, (Κεντρική Τράπεζα).
- Ο στόχος τους: *μεγιστοποίηση της ωφέλειας των πολιτών.*
- **Ιδιωτικός Τομέας:** *Νοικοκυριά*
- Ο στόχος τους: *η μεγιστοποίηση της ωφέλειας τους.*
- **Επιχειρήσεις.**
- Ο στόχος τους: *η μεγιστοποίηση των κερδών τους (με απώτερο στόχο τη μεγιστοποίηση της ωφέλειας τους των μετόχων τους).*

Πυλώνες

- Οποιαδήποτε οικονομική πράξη προϋποθέτει μια **Συναλλαγή** μεταξύ δύο (ή περισσότερων) ληπτών οικονομικών αποφάσεων.
- Πάντοτε υπάρχουν δύο πλευρές: η **Ζήτηση** & η **Προσφορά**.
- Η συναλλαγή διενεργείται σε μια κοινά αποδεκτή **Τιμή & Ποσότητα**.
- Ένας λήπτης οικονομικών απόφασης μπορεί να είναι ταυτόχρονα στην πλευρά της Ζήτησης και της Προσφοράς σε διαφορετικές όμως συναλλαγές.

- Το σύνολο των συναλλαγών σε ένα συγκεκριμένο αγαθό ή υπηρεσία οδηγεί στη γενική έννοια της **Αγοράς**.
- Μια Αγορά μπορεί να είναι αποκεντρωμένη ή μη, αναφορικά με τη γεωγραφική διάσταση αλλά & και αυτή των κανόνων.

Το πλέγμα των βασικών οικονομικών σχέσεων

- Ο Δημόσιος Τομέας:
- Παράγει τα λεγόμενα **Δημόσια Αγαθά** (Παιδεία, Υγεία, Νόμο & Τάξη, Εθνική Ασφάλεια) χρησιμοποιώντας πόρους της οικονομίας, και
- κάνει δαπάνες όπως οι **Κοινωνικές** (επιδόματα ανεργίας, συντάξεις)
- Η αξία όλων των παραπάνω δαπανών του Δημόσιου Τομέα αποτελεί τις λεγόμενες **Δημόσιες Δαπάνες (G)**.
- Οι Δημόσιες Δαπάνες χρηματοδοτούνται από τους **Φόρους (T)**.

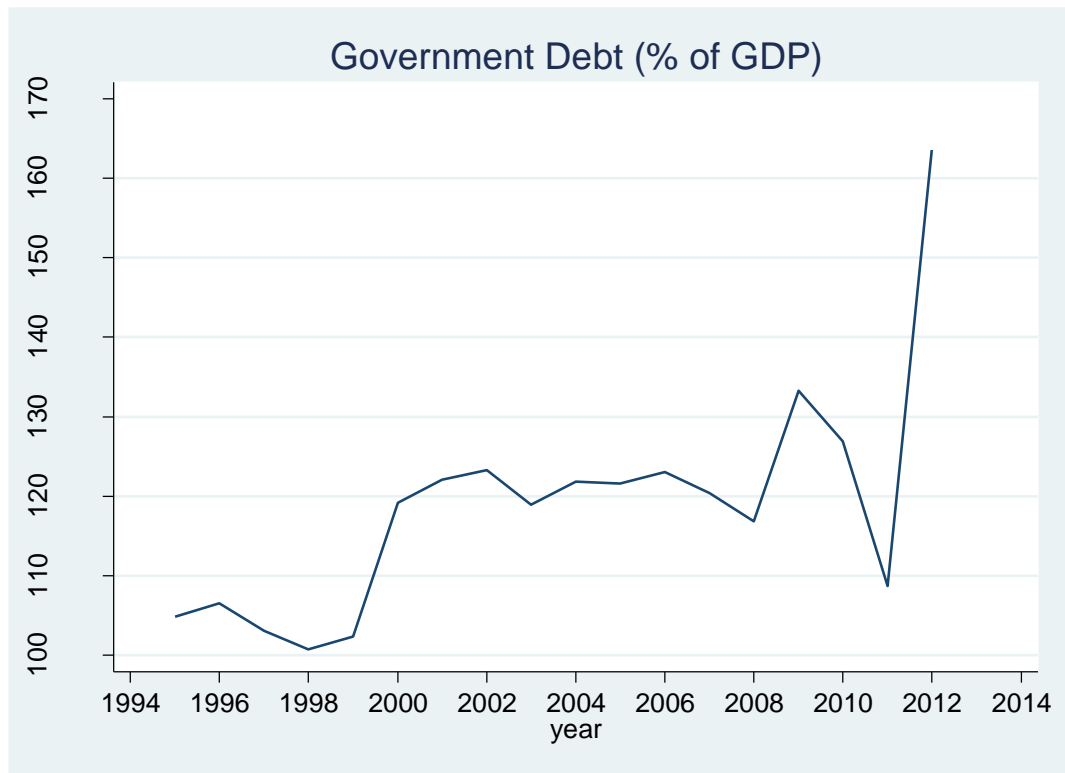
Οι Φόροι

- χωρίζονται σε **Άμεσους** (π.χ. εισοδήματος, κερδών, περιουσίας), και
- **Έμμεσους** (π.χ ΦΠΑ).
- Επιβάλλονται σε φυσικά (άτομα, νοικοκυριά) και νομικά πρόσωπα (επιχειρήσεις).

G-T

- Η διαφορά της αξίας των δημοσίων δαπανών και των φόρων καθορίζει εάν ο Δημόσιος Τομέας έχει:
- **Έλλειμμα** ($G > T$), οπότε η διαφορά καλύπτεται με δανεισμό.
- **Πλεόνασμα** ($G < T$).
- **Ισοσκελισμένο προϋπολογισμό.**

Ο Δημόσιος Τομέας

- Εκτός από παραγωγός
- Είναι και αγοραστής:
- Εργατικής δύναμης (απασχόληση ατόμων στο Δημόσιο Τομέα).
- Προϊόντων & Υπηρεσιών από τις επιχειρήσεις (κρατικές προμήθειες).

Τα Νοικοκυριά ως Πωλητές

- Τα Νοικοκυριά εκμισθώνουν την εργατική τους δύναμη & και το ανθρώπινο κεφάλαιο τους, με αντάλλαγμα χρηματικές απολαβές ή αλλιώς το **Εισόδημα** (μισθό, μπόνους, κέρδη/μερίσματα κ.α).
- Είτε στο Δημόσιο είτε στον Ιδιωτικό Τομέα (επιχειρήσεις).
- Επομένως στην **Αγορά Εργασίας**, η Προσφορά Εργασίας (Ls) δίνεται από τα άτομα & η Ζήτηση Εργασίας (Ld) από τις Επιχειρήσεις & τον Δημόσιο Τομέα.

Τα Νοικοκυριά ως Αγοραστές

- Τα Νοικοκυριά προωθούν το εισόδημα (Y) τους σε 3 χρήσεις:
- Χρήση 1η: **Κατανάλωση** αγαθών & υπηρεσιών (C).
- Χρήση 2η: **Φόροι**, μέρος του εισοδήματος των Νοικοκυριών πηγαίνει στην πληρωμή φόρων προς τον Δημόσιο Τομέα.

- Χρήση 3^η: αν $Y > C + T$, σημαίνει ότι υπάρχουν ελεύθεροι πόροι σε μια περίοδο. Αυτοί οι πόροι αποτελούν τις **Αποταμιεύσεις (S)**.
- Επομένως το εισόδημα ενός ατόμου κατανέμεται σε 3 χρήσεις:
- $Y = C + T + S$

- Αν $Y > C + T$ τότε $S > 0$, δηλ. Θετική αποταμίευση και αύξηση του Πλούτου.
- Αν $Y < C + T$ τότε $S < 0$ και άρα μείωση του Πλούτου (είτε μείωση προϋπάρχοντος Πλούτου είτε Δανεισμός).

Η κατανομή του Πλούτου

- Ο πλούτος διακρατείται σε διάφορες μορφές:
- **Ρευστά διαθέσιμα** (π.χ αποταμιευτικός λογαριασμός σε Τράπεζα).
- **Εμπράγματα ή Ενσώματες Επενδύσεις** (π.χ Ακίνητα).
- **Ασώματες ή Άυλες ή Χρηματοοικονομικές** (π.χ. Μετοχές, Ομόλογα).
- Το σύνολο των επιλογών αποτελούν το λεγόμενο **Χαρτοφυλάκιο**.

Οι Επιχειρήσεις

- Συνδυάζουν παραγωγικούς πόρους για να παράξουν προϊόν ή υπηρεσία, τη λεγόμενη **Συνάρτηση Παραγωγής**.
- Η βασική μονάδα της δραστηριότητας μιας επιχείρησης είναι η **Προστιθέμενη Αξία**.
- Η οποία διαφέρει από κλάδο σε κλάδο και από επιχείρηση σε επιχείρηση.

- Οι επιχειρήσεις πέραν της εργατικής δύναμης την οποία μισθώνουν (καταβάλλοντας μισθούς),
- Δεσμεύουν και (Φυσικό) Κεφάλαιο μέσω των **Επενδύσεων** (I).
- Οι πηγές χρηματοδότησης της επένδυσης, το κόστος της επένδυσης και η αποδοτικότητα της έχουν τεράστια σημασία.

Μηχανισμός Αγοράς

- για κάθε προϊόν & υπηρεσία μεμονωμένα οδηγούμαστε σε μια επιμέρους αγορά με προσφορά (S) & ζήτηση (D) (π.χ. η αγορά φαρμάκου, η αγορά καπνού, η αγορά αγροτικών προϊόντων).
- Και όλες μαζί σωρευτικά στη λεγόμενη Συναθροιστική Ζήτηση (AD) & Συναθροιστική Προσφορά (AS).

- ΣΕ μια τυπική αγορά η Τιμή του προϊόντος (υπηρεσίας) αποτελεί βαρόμετρο & μεταβάλλεται με τέτοιο τρόπο ώστε να επέλθει $D = S$, συνθήκη την οποία ονομάζουμε **Ισορροπία**.
- Αν $D > S$, τότε έχουμε Υπερβάλλουσα ζήτηση
- Αν $D < S$, τότε έχουμε Υπερβάλλουσα προσφορά

- Αν $D > S$, τότε η τιμή αυξάνεται, η προσφερόμενη ποσότητα αυξάνεται επίσης, ενώ η ζητούμενη ποσότητα μειώνεται (τα 2 τελευταία προκαλούν διάβρωση του $D > S$)
- Αν $D < S$, τότε η τιμή μειώνεται, η προσφερόμενη ποσότητα μειώνεται επίσης, ενώ η ζητούμενη ποσότητα αυξάνεται (τα 2 τελευταία προκαλούν διάβρωση του $D < S$)

Ειδικές καταστάσεις

- **Επιβολή περιορισμού στην τιμή:** π.χ πλαφόν (ανώτατο όριο), 'πάτωμα' (κατώτατο όριο), διατίμηση (καθορισμός τιμής)
- **Πλήρως Ανελαστική Ζήτηση:** δεδομένη ζήτηση, η οποία δεν αντιδρά στις μεταβολές της τιμής (π.χ ζήτηση φαρμάκου από καρκινοπαθείς)
- **Πλήρως Ανελαστική Προσφορά:** δεδομένη προσφορά, η οποία δεν αντιδρά στις μεταβολές της τιμής (π.χ προσφορά έργων τέχνης θανόντα καλλιτέχνη)

Οι διεθνείς οικονομικές σχέσεις

- *Εμπορικές Συναλλαγές* (Ροές Αγαθών & Υπηρεσιών): **Εισαγωγές** (Μ) (η κατανάλωση από ημεδαπούς, προϊόντων και υπηρεσιών που παρήγαγαν αλλοδαποί) & **Εξαγωγές** (Χ) (η κατανάλωση από αλλοδαπούς, προϊόντων και υπηρεσιών που παρήγαγαν ημεδαποί).
- *Χρηματοοικονομικές Συναλλαγές* (Ροές Κεφαλαίου): Δανεισμός από και προς το εξωτερικό.

Το Εμπορικό Ισοζύγιο

- Η διαφορά $X-M$ ονομάζεται εμπορικό ισοζύγιο και
- Εάν $X-M > 0$, η χώρα έχει εμπορικό πλεόνασμα
- Εάν $X-M < 0$, η χώρα έχει εμπορικό έλλειμμα.

Βασικές χρηματοροές από το εξωτερικό

- **Δανεισμός του Δημοσίου Τομέα** για χρηματοδότηση ελλειμμάτων (π.χ. αγορά από ξένους Ελληνικών Κρατικών Ομολόγων)
- **Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (FDI)**: π.χ μια ξένη επιχείρηση δημιουργεί εργοστάσιο ή καταστήματα στην Ελλάδα.
- **Επενδύσεις χαρτοφυλακίου**: ξένος επενδυτής αγοράζει μετοχές ελληνικής επιχειρήσεις εισηγμένης στο ΧΑΑ.